

WetlandSignaal is een jaarlijkse nieuwsbrief over het WetlandWachten-werk van Vogelbescherming Nederland. Er wordt teruggeblikt op de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse wetlands uit het voorgaande jaar.

WetlandSignaal 2018

Kwaliteit van de Nederlandse wetlands
Negatieve signalen
Positieve signalen
De kracht van het WetlandWachten-netwerk

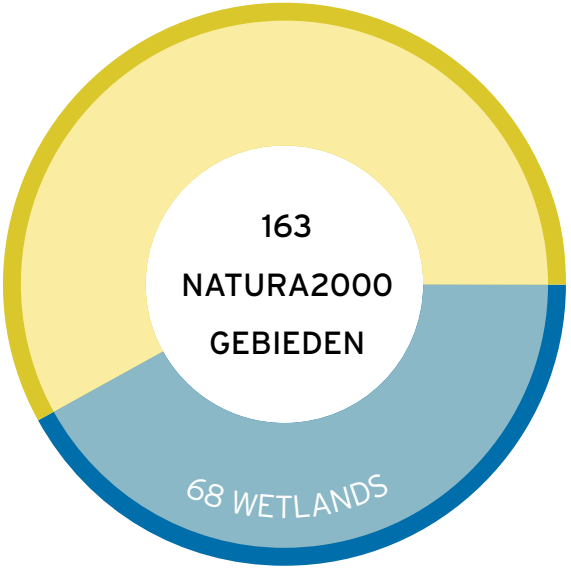
DE KWALITEIT VAN DE NEDERLANDSE WETLANDS: 68 WETLANDS

WAT ZIJN WETLANDS?

Wetlands zijn waterrijke gebieden - grotendeels bestaand uit open water, moeras en/of drasland - én die als Vogelrichtlijngebied zijn aangewezen.

WATERRIJKE VOGEL- RICHTLIJNGEBIEDEN

De belangrijkste leefgebieden van vogels en andere natuurwaarden in Nederland zijn aangewezen als beschermde gebieden op grond van de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Deze natuurgebieden maken onderdeel uit van het Natura 2000-netwerk. De aanwijzing en bescherming van deze natuurgebieden is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming.

68 WETLANDS

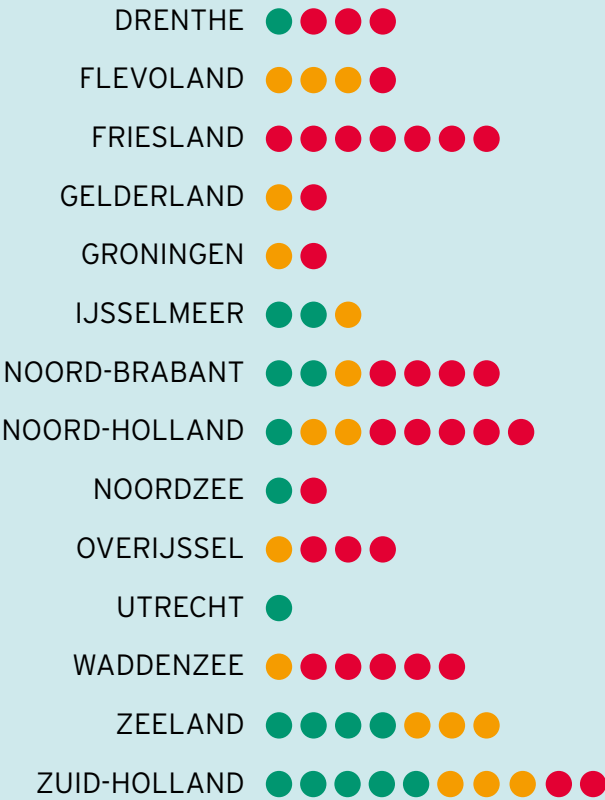
Van de 163 Natura-2000 gebieden hebben 77 gebieden de status Vogelrichtlijngebied. Hier van worden er 67 beschouwd als wetland. Het Habitatrichtlijngebied Rottige Meenthe & Brandemeer wordt ook tot de wetlands gerekend, hoewel het geen Vogelrichtlijngebied is.

85 ACTIEVE WETLANDWACHTEN

Meerdere wetlands zijn dermate groot (bijvoorbeeld grote wateren en uiterwaarden), dat deze verdeeld zijn in deelgebieden. Er zijn in totaal 107 deelgebieden en in 85 deelgebieden is een WetlandWacht actief.

KWALITEIT NEDERLANDSE WETLANDS TE VAAK ONDER DE MAAT

Instandhoudingsdoelen gehaald:

- Meer dan 80%
- 70%-80%
- Minder dan 70%

De kwaliteit van de wetlands verschilt nogal per provincie. Over het geheel genomen is de situatie behoorlijk zorgelijk!

meer info op de volgende pagina!

De gegevens over de aantallen vogels zijn door [Sovon Vogelonderzoek Nederland](#) beschikbaar gesteld en hebben betrekking op de jaren 2011-2015.

DE KWALITEIT VAN DE NEDERLANDSE WETLANDS: GROTENDEELS ONDER DE MAAT

[MEER INFORMATIE OVER
BELANGRIJKE VOGELGEBIEDEN](#)

WELKE WETLANDS HEBBEN
DE INSTANDHOUDINGSDOELEN
GEHAALD?

WAT IS DE SCORE
PER GEBIED?

*Klik op de
onderstreepte teksten
voor meer info*

○ = Wetland

*Klik op uw eigen
provincie voor meer
details*

NEGATIEVE SIGNALEN

OPMERKELIJKE ACHTERUITGANG VOGELAANTALLEN

Welke opvallende negatieve ontwikkelingen in vogelaantallen hebben WetlandWachten in 2017esignaleerd?

EILANDSPOLDER

Theo de Wit: **Kokmeeuwenkolonie** vrijwel verdwenen.

DUINEN VLIELAND

Michiel Muller: Er waren afgelopen zomer opvallend weinig jonge **eidereenden** en **scholeksters**.

MARKERMEER & IJMEER

Henk Smit: Met name de **weidevogels** o.a. de grutto zijn in aantallen achteruit gegaan.

RIJNTAKKEN

Gerrit Gerritsen over de IJssel- uiterwaarden: Het was het slechtste **kwartelkoning** jaar sinds we tellen.

DE WILCK

Cor Kes & Johan van der Haven: **Kleine zwaan** maakt steeds minder gebruik van De Wilck als slaappleats.

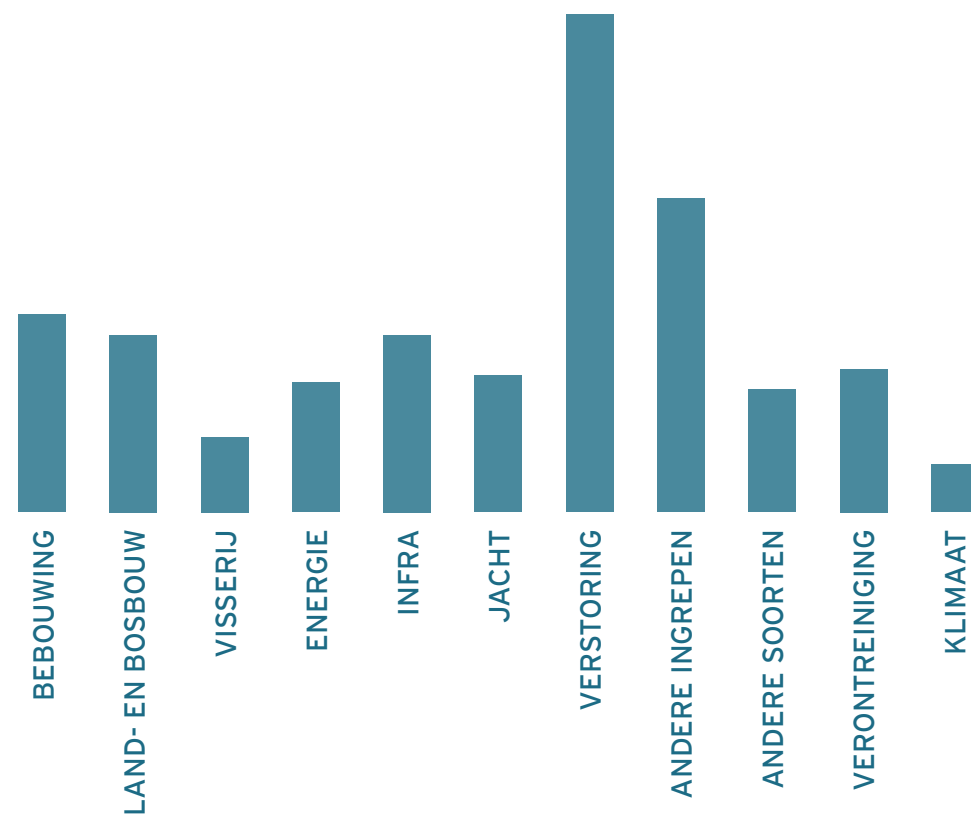

DRUKFACTOREN

WELKE ONTWIKKELINGEN BEDREIGEN DE KWALITEIT VAN DE WETLANDS?

Drukfactoren zijn ontwikkelingen die negatieve druk uitoefenen op de kwaliteit van de wetlands. Uit de rapportages van de WetlandWachten in 2017 blijkt dat bepaalde drukfactoren vaak opduiken. Zo zien we dat vooral verstoring maar ook waterpeilbeheer, versnippering, infrastructuur, landbouw en verontreiniging de kwaliteit van wetlands negatief beïnvloeden.

WAT ZIJN DE STERKSTE DRUKFACTOREN?

VERSTORING:

- landrecreatie
- waterrecreatie
- luchtrecreatie
- militaire activiteiten

ANDERE INGREPEN:

- verandering grond- en oppervlaktewaterregime / peilbeheer
- successie / natuurbeheer
- habitatversnippering en -isolatie
- kust- en oeververdediging
- veranderingen onder invloed van predatiedruk

“Toenemende recreatiedruk concentreert zich vooralsnog langs langs de randen van het gebied. De zonering van recreatie wordt door de terreinbeheerder tot nu toe goed gestuurd en uitgevoerd!”.

ERIK BLOEMING

WETLANDWACHT
IN BARGERVEEN

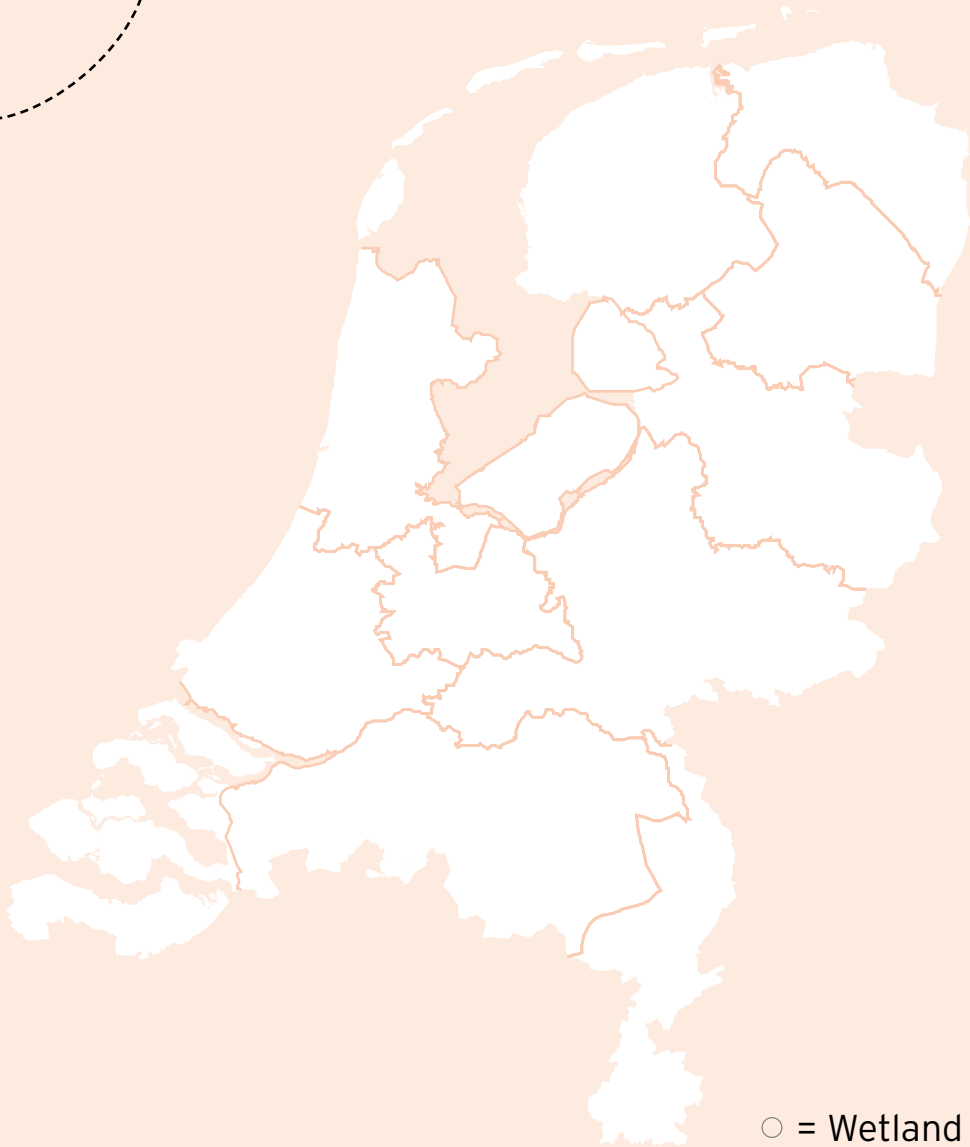
DRUKFACTOREN

ONTWIKKELINGEN DIE NEGATIEVE DRUK UITOEFENEN OP DE KWALITEIT VAN DE NEDERLANDSE WETLANDS

SORTEER OP DRUKFACTOR

klik op de
onderstreepte teksten
voor meer info

SORTEER OP PROVINCIE

○ = Wetland

POSITIEVE SIGNALEN OPMERKELIJKE VOGELAANTALLEN

Welke opvallende positieve ontwikkelingen in vogelaantallen hebben WetlandWachten in 2017esignaleerd?

WADDENZEE

Harry Smit over Engelsmanplaat: Aantal broedende **sterns** verdubbeld.

DUINEN TERSCHELLING

Piet Zumkehr: Meer dan 10.000 overwinterende **brandganzen**.

DUINEN AMELAND

Jan de Jong: Strandbroeders bij Ballum: **dwergstern**, **Noordse stern**, **strandplevier** en **visdief**.

WADDENZEE

Wim Tijsen over Balgzand en Wieringerkust: Aanleg van Broedrots in de Balgzandpolder: broedgevallen van 10 **dwergsterns**, 28 **kluten**, 120 **visdieven**, 3 **Noordse sterns** en een aantal **scholeksters**. Bovendien fungeert het als extra hvp voor veel **steltlopers**.

BARGERVEEN

Erik Bloeming: Slaapplaats-tellingen: zeer grote aantallen **(toendra)rietgans** (max. 56.000 ex) en **kleine zwaan** (ca 1000 ex).

BOEZEMS KINDERDIJK

Corné Stam: Nieuw eiland Overwaard zorgde voor nieuwe broedvogels als **kluut** en **kleine plevier**. Ook broedden er enkele **visdieven**.

MARKIEZAAT

Roland-Jan Buijs: Aantal broedparen **lepelaar** toegenomen t.o.v. 2016.

MARKERMEER & IJMEER

Marius Bouscholte: Nieuwe vestigingsplaats voor **visdief** (en andere N2000-soorten) op de Markerwadden; Bij Houtribsluizen meer broedgevallen **visdief** dan in vorige jaren.

DE KRACHT VAN HET WETLANDWACHTEN NETWERK

Het WetlandWachten-netwerk van Vogelbescherming bestaat uit ongeveer 85 gemotiveerde vrijwilligers. Bijna alle belangrijke waterrijke vogelgebieden van Nederland worden door een WetlandWacht bewaakt.

In internationaal perspectief zijn vooral de waterrijke natuurgebieden van Nederland voor vogels van groot belang. Vogelbescherming Nederland geeft daarom prioriteit aan bescherming en adequaat beheer van deze gebieden. Het WetlandWachten netwerk richt zich op de belangrijkste wetlands, namelijk de natte Natura 2000 gebieden. Een optimale behartiging van de vogel- en natuurbelangen in en rond wetlands vereist een goede samenwerking op verschillende (bestuurlijke) niveaus en met verschillende partijen. Het is hierbij van groot belang om steeds over actuele informatie te beschikken over de ontwikkelingen in en rond de gebieden. Het netwerk van vrijwillige WetlandWachten speelt hierin een essentiële rol.

WetlandWachten volgen de ontwikkelingen in en rond een wetland op de voet, en rapporteren daarover gedetailleerd aan Vogelbescherming. Zij heb-

ben een belangrijke signaalfunctie bij acute bedreigingen. Daarnaast spelen ze een belangrijke rol bij het zoeken naar verbeteringen in beleid en beheer. Dat vereist nauw overleg met onder meer terreinbeheerders, de lokale overheid, plaatselijke groeperingen en Vogelbescherming Nederland. Dikwijls is een hele vogelwerkgroep nauw bij het gebied betrokken. De WetlandWacht fungeert dan vooral als aanspreekpunt en contactpersoon. WetlandWachten beschikken over een goede ecologische kennis en zijn op de hoogte van planologische procedures en de lokale politiek.

TWEE WETLANDWACHTEN IN ACTIE

WetlandWacht Roland-Jan Buijs is niet alleen vrijwillige WetlandWacht maar ook met zijn ecologisch adviesbureau professioneel actief in de bescherming van vogels.

Lees het artikel:
[Spilfiguur voor de natte natuur: de WetlandWacht](#)

WetlandWachten in De Wilck (Cor Kes en Johan van der Haven) realiseerden met medewerking van Staatsbosbeheer vernatting weidevogelgebied door praktische samenwerking (fondswerving, voorbereiding en uitvoering).

[Link naar nieuwsbericht met filmpje.](#)

WETLANDWACHT HANS BRINKS MELDT MOOIE ONTWIKKELINGEN IN ABTSKOLK EN DE PUTTEN

Vanaf 2015 ben ik WetlandWacht van het gebied Abtskolk en de Putten. Dit gebied is een kenmerkend open weidegebied van ruim 600 hectare met twee grote wateren, dat direct achter de Hondsbossche Zeewering (HBZW) in Noord Holland ligt. Door de zoute kwel onder de HBZW door heeft het gebied een uniek brak karakter. Door recente

zandsuppletie ter versteviging van de HBZW dreigt het gebied een ander karakter te krijgen, echter dit wordt constant gemonitord door o.a. Natuurmonumenten. De eigenaren van het gebied zijn Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en een aantal particulieren.

Het gebied is aangewezen als rust- en foerageergebied voor doelsoorten als de dwerggans, kolgans en smient. De aantallen van dwerggans zijn de afgelopen jaren helaas gestaag achteruit gegaan, met een dieptepunt van 3 waarnemingsdagen met max 15 exemplaren in 2017. In 2018 lijkt er een kentering te zijn met continue aanwezigheid gedurende 2 maanden in februari en maart met max. 32 exemplaren. Voor kolgans en smient lijken de aantallen over de jaren heen stabiel te blijven.

Door effectieve inrichtingsmaatregelen van Natuurmonumenten, vooral door het aanleggen van drie grote eilanden in 2015, is het gebied inmiddels ook zeer waardevol geworden als broedlocatie voor o.a. grote stern (2100 broedparen in 2017), visdief (100-den), dwergstern (ca. 35 paar), kokmeeuwen en diverse steltlopers. Daarnaast worden de eilanden ook gebruikt als rustplaats voor o.a. doortrekkende soorten als noordse stern (max. 200 ex) en grote stern (max. 7000 ex).

Punt van zorg blijft wel de verstoring door met name verjaging en mogelijke jacht/schadebestrijding, vooral aan de rand van het gebied.

Dwerggansen (vogel rechtsachter man met transmitter, geringd in 2015) [Hans Brinks, hansbrinks.nl]

CONTACT

Vragen over het WetlandWachten-netwerk?

Neem contact op met Nico Korporaal, Beleidsmedewerker wetlands bij Vogelbescherming Nederland

nico.korporaal@vogelbescherming.nl

COLOFON

© Vogelbescherming Nederland
Dit WetlandSignaal is samengesteld op basis van gegevens van onze vrijwillige WetlandWachten over 2017 en van Sovon Vogelonderzoek Nederland 2011-2015.

Tekst: Nico Korporaal, Hans Brinks (pag. 9)
Fotografie: Pag. 1 Kitesurfer verstoort meeuwen, Harvey van Diek/Agami; Pag. 5 Bargerveen recreatie, Erik Bloeming; Pag. 9 Dwerggansen, Hans Brinks; Portretfoto's WetlandWachten, div. © Vogelbescherming Nederland

Vogelillustraties: Elwin van der Kolk
Vormgeving: www.designimals.nl